פועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך

ZO HADEREKH

גליון 18, 6 במאי 2009

חופש הביטוי וההפגנה בסכנה

התנכלויות של המשטרה למנהיגים ולפעילי שמאל הן, בדרך כלל, מבוא למתקפה חריפה יותר על כלל זכויות האדם וחירויות האזרח.

מק״י וחד״ש מגנות בחריפות את כוונת היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, להגיש כתבי אישום נגד יו״ר חד״ש, ח״כ **מוחמד ברכה**. ״זו מתקפה על חופש הביטוי ועל החסינות הפרלמנטרית של ח״כ ברכה ופגיעה בזכותו הבסיסית והלגיטימית להיאבק נגד מדיניות הממשלה ולמלא את שליחותו הציבורית והפוליטית״ — נאמר בהודעה של סיעת חד״ש בכנסת.

היועץ המשפטי לממשלה, **מני מזוז**, הודיע בשבוע שעבר, כי בכוונתו להגיש כתב אישום נוסף - בכפוף לשימוע - נגד יושב ראש חד״ש, בטענה החבוטה, לפיה ברכה ״הכשיל שוטרים במילוי תפקידם״, במהלך ארבע הפגנות פוליטיות: בתל-אביב, נגד מלחמת לבנון השנייה, בבילעין ובנצרת. האירוע, אליו מתייחסת ההתנכלות הנוכחית של המשטרה אירע בהפגנה בנצרת לפני כשנה וחצי, בעת ביקורו של שר הביטחון אהוד ברק בעיר. כאשר שוטרים ביקשו לעצור את מזכיר חד״ש איימן עודה, בטענה של הפרת הסדר, תבע ברכה מהקצין במפגיע לא לעשות צעד פזיז כזה.

״ריבוי המקרים של התנכלות בשל פעילותי הפוליטית הלגיטימית מצביע על כך, שהיועץ המשפטי לממשלה ממלא תפקיד פוליטי בשליחות גורמים שאינם משפטיים״ — אמר ח״כ ברכה, והוסיף: ״אני גא בכך שאני נבחר ציבור, וככזה אמשיך למלא את תפקידי בשליחות האזרחים שבחרו בי, ולא בשליחות הקונצנזוס, שמזוז מבקש להיות חלק ממנו״.

מק"י וחד"ש מוחות על התנכלות המשטרה לפעילי "פרופיל חדש"

שבעה מפעילי התנועה פרופיל חדש נעצרו בשבוע שעבר לחקירה ומחשביהם האישיים הוחרמו בידי המשטרה. הששה שוחררו לאחר חקירה, אך נאסר עליהם ליצור קשר עם חברים אחרים בתנועה — דבר שמשמעותו פגיעה קשה בפעולתה של התנועה ושיתוק חלקי של פעילותה. המעצר, החקירה והחרמת המחשבים האישיים הם התנכלות חמורה לחופש הביטוי והמחשבה ולזכות ההתארגנות.

פרופיל חדש היא תנועה פמיניסטית שהוקמה לפני עשר שנים. התנועה מתריעה מזה שנים על ההשפעה ההרסנית של הצבאיות הישראלית על מרקם החיים האזרחיים. התנועה מגישה סיוע משפטי ותמיכה חברתית לצעירים, המבקשים להימנע משירות צבאי הן על רקע פוליטי והן על רקע אישי.

בעקבות הניסיון של המשטרה לסתום פיות של מתנגדי מדיניות המלחמות והכיבוש, פרסמו מפלגות וארגונים דמוקרטיים מודעה גדולה ב״הארץ״ (28.4), שכותרתה: **"מי הבא/ה בתור?"**. במודעה נכתב, בין הייתר:

״הפגיעה הקשה בחופש הביטוי וההתארגנות מאיימת על כולנו. היום פרופיל חדש, מחר - כל מי שיעז לחשוב באופן עצמאי, להתבטא בחופשיות ולפעול למען ערכי צדק ושוויון. אנו דורשים להפסיק באופן מיידי את החקירה נגד פרופיל חדש ואת הרדיפה של פעילות ופעילים פוליטיים בישראל״.

על המודעה חתמו המפלגה הקומוניסטית הישראלית, חד״ש, ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, תנועת נשים דמוקרטיות בישראל, התחברות-תראבוט, אישה לאישה, קואליציית נשים לשלום, יש גבול, עדאלה, גוש שלום וארגונים נוספים.

אלימות משטרה מול סולידריות עם פרופיל חדש

ב-30.4 פיזרה המשטרה בכוח רב הפגנת תמיכה בארגון פרופיל חדש, שנגד שבעה מפעיליו מתנהלת חקירה בחשד להסתה לסרבנות. כמה עשרות מפגינות ומפגינים הפגינו מול תחנת המשטרה ברחוב דיזנגוף בתל אביב, השייכת למרחב ירקון, בו מתנהלת חקירה של חברות תנועת פרופיל חדש.

שוטרים, ובמיוחד שוטרים של היחידה המיוחדת (יס״ם), דחפו והיכו את המפגינות ועצרו שמונה מהן. שופטת בית משפט השלום בת״א, אליה הובאו העצורות למחרת, ביקרה בחריפות את המשטרה על עצם ההחזקה במעצר ואי-השחרור בערבות.

זו כתובת על הקיר

כתבי האישום נגד ח״כ ברכה והמעצר של פעילי פרופיל חדש הם צעד אנטי-דמוקרטי, שאסור להתעלם ממנו. אותו משטר, המגבה מתנחלים, המתנכלים לתושבים פלסטינים, רומס שוחרי שלום ודמוקרטיה ישראלים.

תוצאות סקר דעת קהל:
הישראלים והפלסטינים תומכים רובם בפתרון של שתי מדינות לשני העמים

סקר דעת קהל, שפורסם לאחרונה, מראה, כי הפתרון של שתי מדינות לשני העמים הוא גם עתה הפתרון המועדף על הישראלים והפלסטינים.

לפי הסקר, 74% מהפלסטינים ו-78% מהישראלים השביו, כי הם מוכנים לקבל את הפתרון היסודי של שתי מדינות לשני העמים. כמו-כן, רוב הנשאלים הישראלים (77%) ורוב הנשאלים הפלסטינים (71%) ממשיכים לתמוך במשא-ומתן להשגת הסדר.

הסקר, שנערך לאחר מלחמת עזה ועם כינונן של ממשלות חדשות בארה״ב ובישראל, הוזמן ע״י תנועת ״קול אחד״. הסק בוצע בידי החוקר האירי הבינלאומי ד״ר קולין ארווין מאוניברסיטת ליברפול, בשיתוף פעולה עם ד״ר מינה צמח ממכון ׳דחף׳ ועם מכון הסקרים ׳אוארד׳ מרמאללה. הסקר כלל 500 נשאלים בישראל ו-600 נשאלים ברשות הפלסטינית.

59% מהפלסטינים ו-66% מהישראלים ענו בסקר, כי פתרון של מדינה אחת אינו מתקבל על הדעת מבחינתם. רק 21% מהישראלים ו-24% מהפלסטינים אמרו, כי פתרון של שתי מדינות אינו מתקבל על הדעת מבחינתם.

הפער הגדול ביותר בעמדות הוא בנושא הפליטים: בעוד ש-92% מהפלסטינים היו רוצים פתרון כולל, שבו הפליטים זכאים לזכות השיבה, 77% מהישראלים מתנגדים לכך בכל תוקף. עם זאת, כאשר עולות אופציות יצירתיות לפתרון, אזי 64% מהפלסטינים מקבלים את האפשרות, שישראל תכיר בסבל של הפליטים הפלסטינים, כאשר רוב הפליטים חוזרים לגדה, לעזה ולישראל.

בשאלת ירושלים, 77% מהישראלים השיבו, כי חלוקת ירושלים אינה מתקבלת על הדעת, ו-56% אמרו, כי חיוני ורצוי שירושלים תישאר בשליטה מלאה של ישראל. הסכמה גדולה יותר בין הצדדים הושגה בהתנגדות לאפשרות שירושלים תהפוך לעיר שלום בינלאומית באחריות האו״ם: 78% מהפלסטינים ו-69% מהישראלים אמרו, כי זהו פתרון שאינו מתקבל על הדעת.

שיחות בין נציגי ארה"ב וקובה

תת-מזכירת המדינה האמריקנית לענייני חצי הכדור המערבי, תומאס שאנון ג׳וניור, נועד בשבוע שעבר עם ראש משרד האינטרסים של קובה בארה״ב, חורחה בולאניוס. זו הפגישה השנייה בין השניים בחודש האחרון.

ממחלקת המדינה של ארצות-הברית נמסר, כי שאנון ובולאניוס דנו ״במגוון נושאים הקשורים להחלטתו של הנשיא ברק אובאמה להקל את הסנקציות על קובה״.

ארצות-הברית ניתקה את קשריה דיפלומטיים עם קובה בשנת 1961, שנתיים לאחר ניצחונה של המהפכה בהנהגת פידל קסטרו. לאחר ניתוק הקשרים, החליטה ארה״ב על אמברגו כולל, הגורם למצור הנמשך עד היום. שתי המדינות פתחו ״משרדי אינטרסים״ בבירותיהן בשנת 1977.

תגובה
חסרה אמירה ברורה

עקרונית רצוי לברך על כל יוזמה שנועדה לאחד את השמאל. יחד עם זאת, ישנם כמה היבטים חשובים של היוזמה ״אפשר אחרת״ המעוררים דאגה.

היוזמים קראו לכנס ב-5.5 בתל-אביב, ובקריאה כללו חמש סיסמאות. פה ושם אפשר לזהות בסיסמאות רעיון שמאלי. אך ככלל, הסיסמאות אינן אלא גיבוב של ניסוחים נבובים. לדוגמא: הסיסמה היחידה הדנה בסכסוך הישראלי-פלסטיני קובעת: ״אפשר לדבוק בשלום ובהידברות״.

במדינה הכופה כיבוש אכזרי וממושך על מיליוני פלסטינים, כלום אפשר, במסמך המתיימר להיות מנוף לאירגון השמאל, להימנע מאיזכור הכיבוש ומשמעותו לשני העמים? במדינה, הדוחפת למלחמה חדשה באזור, איך אפשר להתארגן מבלי לאזכר את תוכנית השלום הערבית, היכולה להבטיח שלום וביטחון לישראלים ולערבים?

לשם הבהרת עמדתי, ערכתי מחדש את ההזמנה לכנס, תוך שמירה על המבנה המקורי:

אפשר לקבל בהכנעה את שיטת הפערים החברתיים, הלאומיים והעדתיים שנקלעה למשבר - ואפשר להתחיל לדבר על אלטרנטיבה לשיטת הקפיטליזם החמסני;

אפשר להשאיר את מפתחות המדינה אצל בעלי ההון - ואפשר להודיע שאנו לא נשלם את החשבון עבור מדיניות השוד ותאוות הבצע שלהם;

אפשר להשלים עם דרך המלחמה והכיבוש - ואפשר להיאבק לתוכנית שלום על בסיס היוזמה הערבית, המבטיחה שלום וביטחון גם לפלסטינים וגם לישראל;

אפשר להיגרר אחרי הגזענות והאפליה הלאומית - ואפשר להיאבק לשוויון לאומי, אתני ותרבותי בין יהודים וערבים;

אפשר להיכנס למיטה ולא לצאת בגלל מצב השמאל - ואפשר להעלות על סדר היום התארגנות של שמאל חדש על פי עקרונות הדמוקרטיה, הפלורליזם, השקיפות והאחריות האישית.

לדעתי, מקור הניסוחים האנמיים בהזמנה המקורית נעוץ בקונספציה אסטרטגית בלתי-נכונה. קורה לא פעם שאנשי שמאל מבקשים להרחיב את השפעתם על ידי דילול המסר שלהם, בתקווה למשוך אליהם פרטנרים חדשים. אך דווקא קו אסטרטגי זה הוא שנחל מפלה צורבת בקרב השמאל הציוני. מרצ, למשל, ביקשה במשך שנים, לרכוש כוחות חדשים וקולות בקלפי בקריצה למרכז, והתוצאות ידועות.

אגב, מה קרה לסיסמה ״בונים שמאל חדש״ בדרך לכנס? חד״ש, כידוע, הלכה לבחירות עם סיסמה זו. רצוי, לכן, להזכיר כמה תכונות אופייניות לתוכן של השמאל החדש.

השמאל החדש לא בא לעולם, כדי למתן את המסרים של השמאל הישן. השמאל החדש הכניס לפוליטיקה רוח קרב אידיאית ורדיקלית ודרש לעקוף את הביורוקרטיות המפלגתיות ולהקים מסגרות של דמוקרטיה השתתפותית. השמאל החדש לא הסתגל לקונסנסוס הלאומני, אלא הסתער נגדו. האם בגלל התכונות הטובות האלה, הוחלפה הסיסמה ״בונים שמאל חדש״ רבת המשמעות בסיסמה הסתמית ״לבנות פוליטיקה של בני אדם״?

ראובן קמינר

רבבות הפגינו בהפגנות 1 במאי ברחבי הארץ

נפל דבר בישראל: לראשונה מזה שנים ארוכות, נערכה ב-1 במאי שורה של הפגנות המוניות, יהודיות ערביות, ברחבי ישראל. פעילי מק"י וחד"ש, שיזמו והיו פעילים במרבית ההפגנות, ריכזו סביבם קואליציות חברתיות, שהפגינו יחד כשהם מניפים דגלים אדומים וכרזות התובעות מבעלי ההון לשלם את מחיר המשבר הכלכלי שהם יצרו, והדורשות מהממשלה מדיניות של שלום צודק ודמוקרטיה. מפלגת מרצ החליטה לראשונה להצטרף להפגנות. התגובות להפגנות היו חיוביות ביותר.

תל אביב: הפגנה לוחמת של קואליציית מפלגות וארגונים, בה השתתפו כ-2,500 צועדים, ובראשם תזמורת של ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי (בנק״י), צעדה ביום ששי, 1 במאי משכונת פלורנטין לעבר מתחם הבנקים בשדרות רוטשילד. המפגינים, צעירים ברובם, נופפו בדגלים האדומים והניפו כרזות נגד החזירון העליון ובעד שותפות מאבק של עובדים יהודים וערבים. בהפגנה השתתפו הח״כים עפו אגברייה ודב חנין מחד״ש וח״כ ניצן הורוביץ ממרצ.

בעצרת בתום ההפגנה, בהנחיית אלון-לי גרין (מק״י), נשאו דברים: שרון קירטון, יושבת ראש נציגות העובדים של סגל ההוראה באוניברסיטה הפתוחה; ח״כ דב חנין; מיסאם ג׳לג׳ולי, יו״ר נעמת במשולש הדרומי; ח״כ ניצן הורוביץ; שירה אוחיון, חברת ועד התזמורת האנדלוסית; דניאל ברונשטיין, יו״ר אגודת הסטודנטים במכללה האקדמית ת״א-יפו; טאהר ג׳יוסי, מפועלי הרכבת הערביים שפוטרו על רקע גזעני; וענבל חרמוני, מהתארגנות ״עתידנו״ למען עתיד העבודה הסוציאלית בישראל

ח״כ חנין תקף בחריפות את המדיניות הכלכלית והחברתית של הממשלה: ״בושה שמפלגת העבודה בקואליציית החזירים. אני קורא למפלגת העבודה לצאת מהממשלה האיומה הזו, שמשסה עובדים זה בזה. אנחנו נילחם בממשלת ביבי, וננצח״.

באותו יום נערכה בצפון ת״א צעדה של אלפי בני נוער החברים בנוער העובד, במחנות העולים ובהבונים דרור. בני הנוער צעדו מכיכר רבין לרחבת בניין ההסתדרות, שם ערכו אירוע בסימן המאבק בניצול נשים, נוער ומבוגרים בשוק העבודה בישראל.

חיפה: לראשונה מזה 15 שנה, עיר הפועלים ההיסטורית נצבעה שוב באדום. ברחובות של שכונות ואדי ניסנאס והדר צעדה ב-1 במאי תהלוכה של כאלף מפגינים, שהניפו דגלים אדומים ושלטים למען שוויון, זכויות עובדים ושלום. השילוב בין רקע של משבר קפיטליסטי עולמי לבין עבודת גיוס מאומצת של חברי בנק״י, מק״י ושותפיהם לקואליציית הארגונים שארגנה את ההפגנה, היו המתכון להצלחה.

בעצרת בסיום הצעדה נאמו ניבין עלי (בנק״י), הח״כים לשעבר עסאם מח׳ול (חד״ש) ומוסי רז (מרצ); לימור ארון, נציגת ארגון סגל ההוראה באוניברסיטה הפתוחה; ראש מועצת ג׳יסר אל-זרקא עז אל-דין עמאש; יו״ר ועד החברה לאוטומציה אריה גור; ופעיל ארגון המורים העל יסודיים שלמה וינברג. הנחה את העצרת בנימין גונן, פעיל זכויות עובדים ותיק ובעבר יו״ר סיעת חד״ש בהסתדרות.

ירושלים: כ-600 צועדים השתתפו בצעדה לכבוד ה-1 במאי, שארגנה קואליציה של ארגוני שמאל, ובהם חד״ש, מק״י, מרצ, תנועת השומר הצעיר וארגון כוח לעובדים. בעצרת בסיום ההפגנה נאמו ראובן אברג׳יל (חד״ש); סגן ראש עיריית ירושלים מטעם מרצ, יוסף (פפה) אללו; נציג המנחים השובתים באוניברסיטה הפתוחה; ונציג של הפליטים הסודאנים.

עכו: לראשונה מזה שנים שבו מק״י וחד״ש להפגין בחוצות העיר עכו. בהפגנה ב-1 במאי השתתפו אלפים מתושבי העיר והאזור, שנשאו דגלים אדומים וכרזות בגנות המלחמה והגזענות. בעצרת בסיום ההפגנה נאמרו ח״כ מוחמד ברכה, יו״ר חד״ש, וח״כ דב חנין.

הפגנות ועצרות מקומיות לציון ה-1 במאי נערכו באותו יום גם בטייבה, בכפר יאסיף וביפיע.

נצרת: כ-10 אלפים הפגינו בשבת, 2.5, במרכז העיר לקריאתן של מק״י וחד״ש. הגוש המרכזי בהפגנה היה של ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, שפעיליו בחולצותיהם הצחורות ועניבותיהם האדומות גדשו את הרחוב המרכזי בנצרת. חברי בנק״י הכינו מיצגים נגד ההרס שזרעה המלחמה בעזה ונגד ממשלת נתניהו-ליברמן וברק.

התהלוכה והעצרת בסיומה עמדו בסימן מלאות 90 שנה לייסודה בארץ של המפלגה הקומוניסטית – מפלגת העובדים היהודית-ערבית, מפלגת השלום והדמוקרטיה.

בעצרת שנערכה ברחבת בית הידידות, הכריז מזכ״ל מק״י, מוחמד נפאע, כי השנה נערך המספר הגדול ביותר של הפגנות לרגל האחד במאי בעשורים האחרונים. הוא הדגיש, שההפגנות ברובן נערכו ביוזמת מק״י, והוסיף: ״מצאנו שותפים חשובים וחדשים, שיש להעמיק איתם את תחומי הפעולה משותפים – למען כולנו״. הוא קרא לחזק את פעילות מק״י וחד״ש ״נוכח האתגר הכפול שמציגה הממשלה הימנית ביותר, המשרתת את המשך הכיבוש ואת המשך השליטה של בעלי ההון בחברה ובכלכלה״.

ראמז ג׳רייסי, ראש עיריית נצרת, שיגר את ברכת נצרת האדומה לכל העובדים ולכל המפגינים הערבים והיהודים שבאו לעיר, כדי לציין את האחד במאי בהפגנה למען השלום, הצדק והשוויון.

תמר גוז׳נסקי, חברת הלשכה הפוליטית של מק״י, ציינה בדבריה את השתתפותם בהפגנות הרבות של עובדים, המנהלים מערכות מעמדיות, והדגישה את חשיבות מאבקם של המנחים באוניברסיטה הפתוחה למען חופש ההתארגנות ולמען חתימה על הסכם קיבוצי. היא הביעה את תמיכת חד״ש ומק״י בפעילות ובפעילי ״פרופיל חדש״, הנעצרים ונחקרים, כאשר כל ׳פשעם׳ הוא פעילותם נגד המיליטריזציה הגואה של החברה הישראלית ולקידום ערכים אנושיים. גוז׳נסקי גינתה בחריפות את החקירות החוזרות ונשנות של יו״ר חד״ש, ח״כ מוחמד ברכה.

ח״כ מוחמד ברכה ביקר בחריפות את המכשולים שמציבה הממשלה הימנית, כדי לחסום כל תקווה לשלום, כמו הדרישה מהפלסטינים להכיר במדינת ישראל כמדינת לאום של העם היהודי וזאת כתנאי מוקדם לכל מו״מ לשלום. זהו עוד מכשול נוסף בדרך לשלום. יש מכשולים בשטח: התנחלויות, צבא, מחסומים; ויש מכשולים בשטח הפוליטי שהם אינם פחות מסוכנים״. ח״כ ברכה הדגיש ש״כל מה שניתן לצפות ממשלה זו הוא יותר אפליה, יותר כיבוש ויותר דיכוי. אין לה דרך אחרת״.

זה מתנגן כשם אש, חרות בכתב לוהט

לא, לא כולם הגיעו להפגנות ה-1 במאי. רבים מדי סבורים, שפיטורים ואבטלה הם בעייתם האישית ולא הדרך, בה המשטר מתארגן מחדש.

מאת **תמר גוז'נסקי**

לא, לא כולם הגיעו להפגנות ה-1 במאי בתל-אביב-יפו, בחיפה, בנצרת, בירושלים ובעכו. לא, בהחלט לא כולם הגיעו להבנה, שאנו חיים בחברה מעמדית, ולכן עוני הוא תמיד תוצאה של צבירת עושר בידי מעטים. רבים מדי סבורים, שפיטורים ואבטלה הם בעייתם האישית ולא הדרך, בה המשטר הקפיטליסטי מארגן מחדש את הסתירה המהותית בין העבודה השכירה לבין השליטה הפרטית בתאגידים, בתקשורת, בטכנולוגיה ובעושר. ובכל זאת, המשבר הכלכלי העולמי, שחשף את שלל התרגילים הפיננסיים בדרך להתעשרות של מעטים, וגם את האסון שנחת על מיליונים, שאיבדו מקום עבודה ו/או את ביתם – מחזיר למרכז השיח הציבורי את השאלות החשובות באמת.

זוכרים, כיצד **ביבי נתניהו**, בכהונתו כשר האוצר, הסביר לנו שהשכר בנמלים גבוה מדי, ולכן חייבים להפריט אותם? זוכרות שאמר שקיצבות הילדים, הקשישים והחד-הוריות מכופפות את גב הכלכלה, ולכן חייבים לקצץ בהן? זוכרים שהפחיד אותנו, שקרנות הפנסיה הציבוריות מתמוטטות, ולכן צריך להעבירן לניהול חברות פרטיות? ובכן, שחקו את השכר ואת הפנסיה, קיצצו בקיצבות והפריטו כל דבר שזז. אך מכירת החיסול הזאת של זכויות העובדים, הנשים, הגימלאים והילדים לא רק לא מנעה את המשבר הנוכחי, אלא ממש הובילה אליו.

חישוב שערכתי לפי נתוני דו"ח בנק ישראל 2008 הניב את ההשוואה המחכימה הבאה: ב-2008, לעומת 2004, השכר הריאלי למשרת שכר עלה ב-3%. אך באותן שנים בדיוק, עלה התוצר לשעת עבודה (במגזר העסקי), כלומר התפוקה של העובדים – ב-15%. במלים אחרות, התפוקה של העובדים גדלה פי 5 (!) מהר יותר מאשר הגידול השכר, שכן פירות התפוקה שגדלה זרמו בעיקר לכיסים ולכספות של האלפיון העליון, ולא לידי העובדים השכירים.

מערכת כזאת של חלוקת פירות מאמציהם של העובדים גורמת לכך, שהעובדים בכללותם מייצרים הרבה יותר, אך לא יכולים בעצם לקנות חלק הולך וגדל של פירות עבודתם. והתוצאה הבלתי-נמנעת של הצטברות העודפים היא – משבר כלכלי. נכון, ההון, בעידוד הממשלה, נקט בתרגילים פיננסיים שדחו את המשבר ויצרו אשליה של צמיחה כלכלית, אך במשבר האחרון נחשפה ערוותם גם של התרגילים האלה.

החוקיות העיקשת הזאת נחשפה כבר לפני 160 שנה בידי מרקס והיא ידועה גם לשותפים לברית הון ושלטון. לכן הם נערכים מראש להתמודדות עם העמקת הניגודים המעמדיים במגוון האמצעים העומדים לרשותם. **אורי יוגב**, שמונה על-ידי נתניהו למלא את התפקיד הכלכלי הבכיר בלשכת ראש הממשלה, היה הממונה על אגף התקציבים בימי נתניהו באוצר. בריאיון שנתן לרגל סיום תפקידו זה ("הארץ", 5.5.04), נשאל יוגב, מה לדעתו הישגו הגדול ביותר, והוא השיב ללא היסוס: *"הצלחנו לנצל את תקופה המיתון, כדי לשנות את כללי המשחק ולקדם את המהפכה הדרמטית מכולן – שבירת העבודה המאורגנת בישראל"*.

יוגב והבוס נתניהו אכן פעלו בשיטתיות להשגת מטרה זו, בין היתר באמצעות הפרטות ועידוד ההעסקה של עובדים באמצעות חברות כוח אדם. הם לא הביאו בחשבון, שדווקא בשנים האחרונות גואה גל של התארגנויות עובדים (ראו שביתת המנחים באוניברסיטה הפתוחה, מאבקי המאבטחים והמלצרים ועוד). אך הם בהחלט ינצלו גם את המשבר הכלכלי הנוכחי, כדי לנסות ולשבור את העבודה המאורגנת. נתניהו כבר שם על הכוונת את העובדים המאורגנים בחברת השמל, בנמלים ובמערכת החינוך.

שאלת העבודה המאורגנת היא שאלה חברתית מרכזית, שכן הארגון הוא כלי ההגנה היחיד של העובדים במאבקיהם למען זכויותיהם מול מעסיקים, הדורשים יותר ויותר תפוקה תמורת שכר שאינו עולה. אך עבודה מאורגנת היא גם שאלה מרכזית בכל הנוגע לדמוקרטיה. האוליגרכים, שגרפו את השמנת של עליית הפריון והעסקות הפיננסיות, רוצים לנהל את המדינה ישירות ובלי להיתקל בהתנגדות של עובדים מאורגנים ושל כוחות פוליטיים בעלי השקפות סוציאליסטיות. לשם כך, עושים האוליגרכים ועושי דברם לפילוג העובדים באמצעות הסתה לאומנית (נגד הערבים, נגד עובדים זרים), פיטורים של עובדים ערבים (ראו פועלי הרכבת הערבים), חקיקת חוקים של סתימת פיות, העלאת אחוז החסימה בבחירות לכנסת ועוד.

אחת המשקולות, המקשות כיום על העובדים להתמודד עם המתקפה של ההון והשלטון, היא המדיניות של **עופר עיני**, יו"ר ההסתדרות. מדיניות זו "מנדבת" את העובדים לשלם את מחיר המשבר הכלכלי, אינה משמיעה קול נוכח פיטורי הפועלים הערבים ברכבת, ועושה ממש מעט, כדי לסייע לעובדים החפצים להתארגן. מתוך אותה גישה, גם ב-1 במאי 2009, הנהגת ההסתדרות לא אירגנה אירועים והפגנות עובדים.

אך ה-1 במאי חי וקיים. חניכי תנועות נוער חברתיות, עובדים, נשים, סטודנטים, יהודים וערבים, הפגינו במקומות שונים ברחבי הארץ והניפו את הדגל האדום, דגל העובדים.

וכמאמר המשורר הפרולטרי, הקומוניסט **אלכסנדר פן** (בפואמה "אחד במאי", 1936):

הקשב: "א-ח-ד ב-מ-א-י" –
זה מתנגן כשם-אש.
הוא בקורות ימי בכתב לוהט חרות.
מה טוב ביום כזה
מפל-קרני-השמש
לקשור על הצוואר, כעניבת חירות!

בזכות הפיס

תודעת הקזינו הישראלית של הימורים ושכר, הון ועבודה.

מאת **נועם יורן**

הקזינו של מפעל הפיס הוא מקום עצוב. וזה הדבר היחיד שאפשר לומר לזכותו: לפחות הוא עדיין לא למד להסוות את העליבות והזוהמה המוסרית מתחת לאורות מנצנצים. הוא עדיין חבוי. נתקלתי בו במקרה ברחוב מרכזי בתל אביב. הכנסתי את הראש לפתח חנות שחשבתי שהכרתי. איש שבדיוק יצא מתוך חלל פנימי מוסתר אמר לי: "לא כדאי לך להיכנס". הוא טען את כרטיס המשחק שלו בעוד כסף אצל הקופאי וחזר פנימה. מובן שנכנסתי אחריו. החלל הפנימי הדחוס היה מלא במכונות משחק אלקטרוניות גדולות: מכונות כאלה שאפשר להפסיד בהן כסף במהירות רבה יותר מאשר בכל צורת הימורים אחרת של מפעל הפיס (מכל "משחק" כמו שאומרת לשון הפרסום הנקייה והמבחילה של מפעל הפיס). גבר צעיר שישב ליד אחת מהן אמר לאותו איש שבדיוק נכנס חזרה: "הורדתי כאן משכורת". כשהשני שאל כמה, הוא פירט: "ארבעת אלפים".

העובדה, שמפעל הפיס מפעיל – בשקט אמנם – עשרות בתי קזינו כאלה, היא סימפטום חשוב של התודעה הישראלית היום. מפעל הפיס, צריך לזכור, הוקם מתוך אמונה שהימורים הם דבר רע. הוא הוקם כאמצעי בקרה על הימורים, כשסתום לחץ שמאפשר הימורים ברמה סבירה. אז למה המוסד הזה, שבאמת היה פעם מפעל חביב, מפעיל היום בתי קזינו שאפשר להוריד בהם משכורת בערב? מפני שהוא יכול. כלומר מפני שהוא יכול לעשות המון כסף, ובישראל היום אי אפשר לסרב לאפשרות הזאת. העובדה שהכסף הזה הוא חסר בעלים רק הופכת אותו למובהק יותר. הכסף חייב לגדול. לא יעלה על הדעת שגוף כלשהו יסרב לאפשרות להכניס עוד כסף. הכסף הוא ציווי מוסרי. המציאות של הכסף היא המציאות המוחשית ביותר שיש. הוא מציאותי יותר מאתנו.

כך מסביר מפעל הפיס את המוסד החדש באתר האינטרנט שלו: "מערכות המשחק האלקטרוניות הן ההתפתחות הטבעית של משחקי הנייר אל אמצעי המולטימדיה החדשים". שימו לב: בלשון הנקייה-המטונפת הזאת עוד אפשר לזהות איזו תחושת אשמה או מודעות לחטא. מישהו עדיין מרגיש שצריך להסביר משהו. אבל בהתנצלות, כמו תמיד, שומעים גם את האמת: זאת התפתחות טבעית. אי-אפשר למנוע את זה. משמע: אי אפשר לסרב לציווי של הכסף. אפשר לעשות כאן המון כסף, אז מובן שאי-אפשר לסרב. (אותה התחסדות, אגב, מקופלת בסיסמה החדשה שמלווה את הקזינו: "משחקים באחריות!". איזו ציניות מחליאה: הרי מתוך רגש אחריות טהור הפקידו את בתי הקזינו בידי זכיינים, שנגד עיניהם, כידוע, עומדת רק האחריות לקהילה ומניעת התמכרות של מהמרים).

איך כל זה עובר בשקט? איך לא נשמעת שום מחאה? השערה: אולי זה משום שמפעל הפיס תומך בכל כך הרבה מטרות טובות, כלומר מטרות שהמדינה השתחררה מהן – אמנות, תרבות לעם, חינוך, ספורט. אולי אנשי שמאל, המועמדים הטבעיים להעלאת קול המחאה, מהססים להשמיע קול נגד מוסד שתומך באמנים, בסופרים וביוצרים.

אבל על ההיסוס הזה צריך להשיב תשובה ברורה: כסף שמגיע ממקור כזה, מגוף שסוחט הכנסות גם ממכורים להימורים, לא יכול להיות לטובה. כסף כזה סופו שיעצב גם את התרבות שהוא מממן. אין שום אפשרות אחרת. סופו שיעצב תרבות צייתנית ועיוורת כמו הארגון שאסף אותו (חישבו על פרס ספיר לספרות: ממתי מחלקים כך פרסים לסופרים, בשידור חי, כמו בטקס האוסקר? אבל מפעל הפיס קרא, אז הם באים ומחכים להודעה על הזוכה, כאילו היו שחקני טלוויזיה או בדרנים. לסופר הבא שיקבל את הפרס: זכור שאיזה איש אולי הוריד בערב אחד את המשכורת שלו בשבילך).

ואולי ההשפעה הזאת כבר בעיצומה. בתי ספר בארץ מתגאים היום בשלט המשפיל "בזכות הפיס" (הרי הפיס דורש פרסומת, ואיזה מנהל או ראש עיר יוותר על כסף בשביל עיקרון מטופש?). העובדה שבתי ספר לא מתביישים בזה מעידה, שהסיסמה של מפעל הפיס כבר נכונה: "אם לילדים שלך יש בית ספר חדש, תסתכל טוב, זה כנראה בזכות הפיס". כלומר, אם הילדים שלנו עוד זוכים לחינוך הגון – זה רק עניין של מזל ושל חסד.

המשבר הקפיטליסטי העולמי - פרספקטיבות שמאליות

,15.5 ,'

" ,70 ,

64

– 10.00

8.45

info@maki.org.il

www.hadash.org.il www.maki.org.il